

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na $\frac{1}{2}$ strani 30 K, na $\frac{1}{3}$ strani 15 K in na $\frac{1}{4}$ strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarja 1904. Leto XXI.

Obseg: Skrb za parklje pri govedih. — Napake pri presnem maslu. — Obnovitev vinske klavzule. — Ali je dobro travnike spomladi prebrnati. — Soseđa Razumnika prasičja reja. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Skrb za parklje pri govedih.

Goved, ki vedno ali večidel le v hlevu stoji, celo če so tla mehka in je močno nastlano, ne obrabi parkljev. V takem slučaju se parklji nenaravno razvijajo, postanejo dolgi, zlasti na prstih, vsled česar je lega parkljev nepravilna, žival slabo stoji, in to vpliva tudi na razvoj okostja. Govedo z dolgimi parklji težavno hodi in jo tudi stanje včasih tako utruji, da slabo je in hujša.

Večkrat se naredita tudi dva podplata. Med starim in novim podplatom se potem zbira neka smradljiva tekočina, ali pa preperela snov. Govedi, ki vedno stoji v hlevu, se morajo iz tu navedenih vzrokov redno vsakih 5 do 6 mesecev porezovati parklji. Za porezovanje je vzeti oster nož s kratko klino, najbolje takega, ki na obe strani reže.

Priporočeno je spomladi goved pustiti, da hodi za poskušnjo po trdih tleh, in kakor hitro se zapazi napačna hoja, je takoj parklje primerno prirezati.

Dvignjenje zadnjih nog, da se parklji porezujejo, je dostikrat zelo težavno. Mnogokrat zadostuje nogo le malo dvigniti, da se namreč le v biclju upogne, kar krotke krave navadno rade puste.

Upornejšim živalim je treba nogo s silo dvigniti, in sicer na ta način, da se privežejo v kak tesen prostor potem se jim noga dvigne in podnjo, in sicer pod skočni člen, se potisne drog, ki se kakor-

koli kvišku drži. Podoba 1. kaže, kako se na ta način noga dvignjena drži.

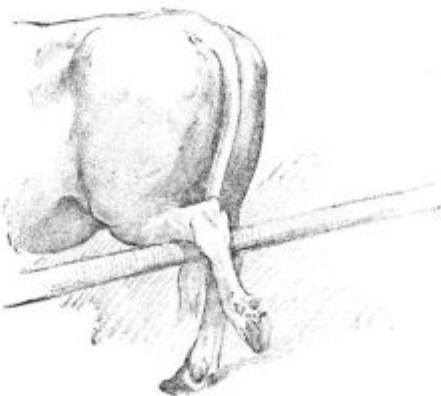
Posebno uporne in močae živali je najbolje peljati h kovaču ter jih postaviti v stajo za podkovanje volov.

Napake pri presnem maslu.

Mnogo presnega masla prinašajo ob tržnih dnevih tudi naše gospodinje z dežele na prodaj. Toda če pregledujemo to maslo, vidimo, da je v marsikakem oziru pomanjkljivo. Ne le da ni dosti snažno, ampak tudi nima tistega okusa, ki se dandanes zahteva od dobrega svežega masla. Naravno je, da je cena takega masla zaraditega nižja, in da se sploh teže prodaja. Ko bi bilo to maslo, ki ga prinašajo naše gospodinje na trg, tako snažno, tako okusno in dobro, kakor je maslo, ki se izdeluje po boljših naših mlekarnah, gotovo bi se veliko laže in bolje prodajalo. Tako se mora

pa češče nazaj nositi in topiti v maslo, ki se mora potem doma porabiti, ali pa prodati z izgubo.

Presnega masla bi se dalo pri nas veliko več prodati, če bi se naše gospodinje potrudile napravljati zares fino blago, kajti zahteve, ki se stavijo dandanes na presno maslo, so velike in čimdalje večje. Zato je pa treba, da napredujemo tudi v tej stroki, ne samo v mlekarnah, ampak tudi sploh po deželi. Nesnažnega masla, ki ima kak nevšečen postranski okus, nihče rad

Podoba 1.

ne kupuje, tudi za nizko ceno ne, dočim se vsak rad odloči za nakup masla, ki je snažno pripravljeno in okusno. Najboljše presno maslo se izdeluje v večjih mlekarnah, kjer so za to vsi potrebni pripomočki na razpolago; pa tudi naše gospodinje po deželi bi lahko pripravljale boljše maslo, ko bi se hotele nekoliko bolj potruditi. Da je res tako, nam kažejo tiste naše gospodinje, ki so postale že „znane“ zaradi svojega dobrega masla. Ko bi jih v tem posnemale tudi druge gospodinje, gotovo bi imele tudi te lahko boljše maslo na prodaj.

Kakšno pa mora biti pravzaprav presno maslo, da je dobro za prodajo? Kakšne lastnosti mora imeti?

Dobro presno maslo se mora odlikovati že po svoji vnanjosti mimo slabega masla, razentega pa tudi po drugih svojih lastnostih, zlasti po okusu in duhu.

Dobro presno maslo mora biti predvsem popolnoma snažno, ne pa nasmečeno, kakor se to čestokrat opazuje pri maslu, ki ga prinašajo naše gospodinje na trg. Kar se tiče barve, je presno maslo v zimskem času belorumenkaste, včasih skoraj čisto bele barve, poleti pa bolj ali manj rumenkasto; razentega naj bo zmeraj enakomerne (brez marog ali lis) in slabo svetle barve. Če se presno maslo preveč sveti, je to ravnotako napačno, kakor če je preveč mrtve barve, t. j. da se nič ne sveti. Dobro presno maslo mora biti tudi ravno prav trdno, ne premeško in mazavo, pa tudi ne pretrdo in drobljivo.

Nadalje gledamo pri presnem maslu tudi na to, da nima preveč vode v sebi in da so tiste kapljice, ki se pokažejo, če maslo režemo ali mažemo, popolnoma čiste, ne pa mlečne, namreč po zastalem pinjencu motne ali kalne. Posebno nam je gledati tudi na okus in na duh presnega masla, in kar se tega tiče, ne sme maslo imeti nikakega postranskega okusa ali duha (ne po hlevu, ne po loju, dimu itd.), ampak mora biti popolnoma čistega in finega okusa. Razlika v okusu naj se kaže le v tem slučaju, če je presno maslo pripravljeno iz sladke ali pa iz kisle smetane. Dočim naj se presno maslo, pripravljeno iz sladke smetane, odlikuje po svojem izredno finem, čistem in sladkem okusu, ima maslo, pripravljeno iz okisane smetane, prav prijeten okus po orehih, pa tudi bolj močan in prijeten, svež duh, ki se bržkone razvija pri kisanju smetane.

Seveda se mora dobro presno maslo odlikovati tudi po tem, da je kolikor mogoče trpežno, namreč da ne spremeni v par dneh svojih dobrih lastnosti, ampak da se drži tudi po teden in dlje dobro in okusno, če ga spravimo na primernem kraju.

Če presno maslo nima teh lastnosti, potem je pomanjkljivo. Te pomanjkljivosti nastanejo najrajše vsled nesnage, vsled napačnega ravnanja z mlekom in s smetano, pa tudi vsled slabe krme in drugih okolnosti.

Najnavadnejše napake pri presnem maslu so torej naslednje:

1. Če je maslo umazano in smetno. Če so v maslu dlake in druge smeti, potem gotovo ni okusno in dobro.

2. Če je maslo na videz mastno, če se namreč preveč sveti. Ta napaka se kaže, če se maslo premalo zgnete, kakor tudi, če se gnete premeško maslo. Tako maslo ima navadno tudi veliko vode v sebi. Napačno je tudi, če se maslo nič ne sveti, kar kaže, da je preveč zgneteno ali preveč izdelano.

3. Če je maslo marogasto ali lisasto. Take maroge so posledek napačnega barvanja in slabega gnetenja.

4. Če je maslo premeško in mazavo, ali pa pretrdo in drobljivo. To se rado dogaja, če se mede pregorka smetana, ali pa tudi vsled preoblega medenja, in nasprotno vsled medenja pri nizki toplini.

5. Če je maslo slabega okusa in neušečnega postranskega duha. Vsled nezadostne snage pri mleku se rado zgodi, da dobi maslo neprijeten okus, ozir. duh po hlevu ali po gnoju. Pa tudi na drug način se lahko okus pokvari. Če jemljemo mleko od krav, ki so že zelo breje, je maslo rado raskavega okusa; če pokladamo pokvarjene oljne tropine, dobimo maslo ostrega in rezkega okusa. Pogostoma diši maslo tudi po loju in ima tudi tak okus. To se pokaže, če pustimo maslo kaj časa na svetlobi ali če stoji le malo časa na solncu. Ta napaka se pokaže pa tudi v tem slučaju, če polagamo v poletju veliko mlade detelje ali pa slabe oljnate tropine. Zelo neprijeten pri presnem maslu je tudi okus po dimu, ki se kaže v zakajenih prostorih, dalje za duhel okus, ki se kaže v zaduhlih shrambah, in grenkljasti okus, ki se opazuje, če pokladamo veliko repe, zeljnega listja itd.

Vse to so torej napake, ki znižujejo vrednost presnega masla in katerih se moramo zaradi tega kolikor mogoče ogibati.

Najrajše se kažejo te napake pri gospodinjah, ki izdelujejo presno maslo le semintja in ki veliko premalo pazijo na potrebno suago in na pravilno umeđenje smetane.

Neprimerno boljše maslo se dobiva dandanes v mlekarnicah, kjer se na pravilno delo in na potrebno snago veliko bolj pazi. Zato je pa želeti, da se po krajih, kjer ni mogoče prodajati svežega mleka, združujejo gospodarji v to svrhu, da skupno pripravljajo presno maslo, za ktere ga bi se dalo pri nas še veliko več dobiti, kakor dobivamo sedaj. R.

Obnovitev vinske klavzule.

Z napetostjo se je pričakoval zaključek pogajanj glede odprave vinske klavzule, t. j. glede odprave sedanje carine pri uvozu italijanskega vina na Avstro-Ogrsko. Že par let sem so se povsodi vršili shodi in seje, in splošno so avstrijski vinogradniki zahtevali, da se sedanja carina na italijanska vina, ki je znašala za vsakih 100 litrov 3-20 gld. v zlatu, zviša na prvotno carino, namreč na 20 gld. v zlatu, kar znaša v našem sedanjem denarju približno 45-8 kron.

V Avstriji so bili zoper tako zvišanje le večji vinski trgovci, ki so italijanska vina rabili za mešanje naših vin, ter deloma tudi večji lesni trgovci, katerim je pretela nevarnost, da bo Italija prepovedala uvoz lesa iz Avstrije, če bi Avstrija ugodila želji avstrijskih vinogradnikov, če bi namreč zahtevala prvotno carino na italijanska vina.

Tudi v avstrijskem in ogrskem državnem zboru se je o tej stvari večkrat razpravljalo, posebno v ogrskem, toda kakor povsodi in vselej, je tudi v tem, za nas velpomembnem vprašanju zmogel požrešni kapitalizem.

Pretekli mesec so se vršila v Rimu tozadevna pogajanja med avstrijsko in italijansko vlado. Ta pogajanja so trajala več tednov, in 31. decembra 1903 je počila struna, ki je toliko let brenkala žalostinke naši popustljivi Avstriji in deloma tudi Ogrski. A kako je bilo vse presenečeno, ko se je izvedel uspeh tega dolgega pogajanja.

Kakor je prej kazalo, se je z gotovostjo mislilo, da se carina zviša vsaj na 10 gld. v zlatu; res se pa ni prav nič sklenilo, marveč se je začasno podelila Italiji še večja ugodnost kakor jo je poprej imela. Dovolilo se je namreč uvažanje italijanskega vina na Avstro-Ogrsko po dosedanji carini 3:20 gld. še do konca t. m., namreč do 31. januarja 1904, in šele potem se prične zopet bolj resna barantija z Italijo.

Podaljšanje te ugodnosti za 1 mesec se bo zdelo marsikomu, ki ne pozna kupčijskih razmer, malenkostno; v resnici pa pomeni za Avstro-Ogrsko še večji udarec, kakor če bi se podaljšala prvotna pogodba za 2 leti.

Ko so avstrijski in ogrski vinotrtiči videli, da se bliža konec dosedanjim ugodnostim, so nakupili velikanske množine italijanskega vina in so ga z največjo hitrostjo prevažali v Avstrijo. Samo v 2 mesecih je prišlo na Avstro-Ogrsko čez 600.000 hl italijanskega vina. In uvažajo se še vedno v posebnih, za to najetih parnikih dan za dnevom, tako da so sedaj vsa skladišča v Trstu in v Reki prenapolnjena s temi vini. Vsled poranjanja primernih shramb se vino sedaj že shranjuje, posebno v Trstu, kar na prostem, enako kakor deske.

Značilno glede teh pogajanj je pač to, da so bili italijanski trgovci in vinogradniki vedno natanko obveščeni, kako se vrše, dočim niso avstrijski merodajni krogi ničesar zvedeli do zaključka. Zato so se pa kupčije z Italijani sklepale brzojavnim potom, da bodo imele veljavo še ves ta mesec.

Z ozirom na to čudno pogajanje se sme računati, da pride v tej kratki dobi še gotovih 300.000—400.000 hl italijanskega vina v naši državi, tako da bo moglo naše vinstvo konci tega meseca šteti s približno 1 milijonom hektolitrov italijanskega vina. Gotovo pomeni to hud udarec za naše vinstvo, kajti še prej, ko se je uvozilo vsako leto povprečno 300.000 hl ital. vina, so cene našemu vinu znatno padle, posebno v Istri in Dalmaciji ter na Tirolskem, in vinska kupčija z domačimi vini je povsod bolj ali manj nadzadovala. Tem bolj se bo torej to sedaj čutilo, vsaj par let, dokler se te ogromne množine ne razprodajo.

Sedaj ni torej drugega pripomočka, kakor mirno čakati na boljšo bodočnost, če se ne bo naši popustljivi vladi in kapitalizmu zopet poljubilo uničiti z noprovidno pogodbo še teh par hirajočih avstr. jskih vinogradnikov.
Fr. Gombač.

Ali je dobro travnike spomladi prebranati.

Na travnike se pri kmetijstvu vse premalo gleda, čeprav bi bilo to zelo potrebno, zakaj kmetovalec zahteva od njih od leta do leta več donoskov, in jih celo zahtevati mora, da dobi potrebne krme za svojo živino. Preprosto in lahko sredstvo doneske travnikov povišati je, če jih spomladi prebranamo. Žal, da še mnogi kmetovalci o tem koristnem delu nočejo nič vedeti, zakaj manjka jim razumnosti, ker menijo, da je tako delo nepotrebno ali celo škodljivo. Nastopne vrste naj bodo v pouk o tem važnem opravilu.

Prebranajo naj se travniki in pašniki v zgodnji pomladi, takrat, ko so se tla otalila in toliko osušila, da se zemlja ne prijemlje brane.

Delo naj se opravi skrbno. Da pa je to mogoče, je seveda potrebna dobra brana; najbolj pripravna v to svrhu je travniška brana za mah, kakršne se dobivajo po tvornicah za kmetijske stroje, celo tudi pri ključavničarjih in kovačih.

Za silo je porabna tudi navadna njivska brana.

Zastran brananja bodi povedano, da za lahka tla in dobro oskrbovane travnike zadostuje, če se enkrat podolgem povlečejo. Če so pa travniki močno porasteni z mahom ali s plevelom, se priporoča dvakrat branati, in sicer podolgem in povprek, da je uspeh brananja tem izdatnejši.

Korist brananja pa je ta, da se travniška ruša zrahlja, plevel, mah izruje in rani, krtine in mravljišča poravnajo. Tudi se more na ta način mešanec in umetni gnoj, ki se je poprej raztrosil, oziroma semenje, ki se je posejalo, spraviti pod zemljo; vsled tega se gnoj poprej razkroji, seme pa zanesljiveje kali. V zrahljani zemlji pa zrak in toplota ugodneje vplivata in voda globokeje prodira v tla. To pa zopet stori, da sestavine zemlje bolje preperavajo in se rastlinske redilne snovi razkrajajo.

Stem, da se nekoliko rastlin izruje, dobijo ostale več prostora za svojo rast in se morejo čvrsteje in bujnejše razvijati. Pri brananju ranjene rastline poginjajo večkrat (na pr. detelje) tem bolj in rasejo čvrsteje. Iz vsega tega je razvidno, da dajo z brano obdelani travniki tudi več pridelka.

Da je to res tako, je dokazal profesor Anderegg s skrbno prirejenimi poskusi, katerih uspeh je bil naslednji:

Parcela	pridelek sena
I. nepognojena in nepovlečena	. . . 7'45 g
II. pognojena in nepovlečena	. . . 16'66 "
III. nepognojena in povlečena	. . . 15'50 "
IV. pognojena in povlečena	. . . 31'26 "

Ta števila govore dovolj jasno; vsak kmetovalec naj bi si to dobro zapomnil.

Zato priporočamo brananje travnikov in pašnikov še enkrat kot potrebno gospodarsko delo, ki naj se opravlja z dobrimi travniškimi branami za mah. Če si mali posestnik iz gmotnih ozirov take brane ne more omisliti, pa naj s svojimi sodrugi pri društvu skrbi za to, da jo kupi kmetijsko društvo in jo oddaja v splošno porabo.

Soseda Razumnika prasičja reja.

I. Uvod.

Razumnikova kmetija je danes najlepša v vasi in njegovo gospodarjenje je zgledno. Temu ni bilo vedno tako. Rajni Razumnik je bil kovač. Rokodelstva se je izučil na domu, in ker je prišla takrat naredba, da smejo konje kovati le kovači, ki so obiskovali podkovsko šolo, dali so ga starši bolj ali manj prisiljeni v podkovsko in živinozdravniško šolo kmetijske družbe v Ljubljano. Ta šola je bila sreča za starega Razumnika. V tej šoli se Razumnik ni naučil le konje kovati in živino zdraviti, naučil se je tudi boljših kovaških del, kakršnih kmetiki kovači ne znajo, in kar je glavna reč, vodja podkovske šole dr. Bleiweis je znal vzbuditi pri svojih učencih zmisel za napredno kmetovanje ter umno živinorejo, in zlasti Razumnika so te reči posebno zanimale. Z veliko vnemo je prebiral „Novice“ in je pazno sledil kmetijskim poskusom in sadjarskim opravilom, ki so se vršila na kmetijskem preskušalnem dvorcu tik podkovske šole. Po dovršeni šoli je šel nekoliko na tuje, potem pa k vojakom, in kamor je prišel v tuje dežele, povsod se je zanimal za kmetijstvo ter iskal, kaj bi bilo posnemanja vredno za domačo kmetovanje. Po smrti svojega očeta je prevzel domačo obrt in malo kmetijo. Kmalu je zaslul daleč ra okrog kot

izboren kovač in več žvinozdravnik. Trezen in varčen, kakor je bil, je zaslužil in prihranil veliko, a vse prihranke je porabil za zboljševanje in razširjanje svoje kmetije. Razumnik je dobil vedel, da se ima zahvaliti svojim uspehom poleg pridnosti in varčnosti v prvi vrsti svojemu šolanju, zato je v tem zmislu vzgajal tudi svoje otroke, in najstarejšega sina, ki mu je namenil svojo kmetijo, je dal v deželno kmetijsko šolo na Grm. Ko je stari Razumnik umiral, je vedel, da pride njegov dom v prave roke, in ni se motil. Razumnik je vzgleden gospodar. On pa ne deluje le zase, temveč je vedno pripravljen pomagati tudi svojim sosedom.

„Samo nesrečo in jezo imam s svojo prasičjo rejo. Prasički ne uspevajo, celó ne pozimi. Strežem in krmim kakor drugi, a nimam drugega kakor stroške, jezo in slednjič prazen žep.“

Tako toži marsikteri prasičerejec v vasi svojim sosedom; ti ga poslušajo ter svetujejo to in ono. Pravega nihče ne ve, in zato ostane vse pri starem. Edino sosed Razumnik vselej pravo pogodi.

Kaj svetuje Razumnik svojim sosedom glede prasičje reje, ki se v tej stroki izvrstno spozna, to je popisano v tem spisu.

Če bereš, dragi bralec, Razumnikove nasvete, ti bo to tolike koristi, kakor sosedom v vasi, katerim govori dobri sosed.

II. Premlada je.

Kopitar je danes silno čmeren.

Mlada svinja angleškega plemena prvesnica, ki jo je drago plačal, je storila danes zjutraj.

Storila je samo šest prasičkov, in še teh so trije takoj poginili.

Ostali trije prasički so majhni in slabotni, in eden je tako reven, da se komaj giblje.

Kopitarjeva hčerka je mladim prasičkom poslala v jerbasu na seno; dva sta kobacala po senu, tretji se je pa boril s smrtjo.

No, lep uspeh, je rekel Kopitar; za drage denarje sem kupil to plemensko svinjo — zlahčno svinjo, kakor pravijo; razen nje sem kupil tudi enakega in drugega mrjasca, in kaj imam od tega? V jerbasu sta dva cvileča revčka, eden se steguje in na gnoju leže trije mrtvi! Svinja pa leži na stelji, kakor bi tudi hotela poginiti. To je pričetek! Resnično, lep pričetek, ki veliko obeta! In k tej nesrečni prasičji reji mi je svetoval prebrisani sosed Razumnik, ki vse vé.

Kopitar stopi k svinji in jo sili na noge. Počasi in klavrno se ta vzdigne. Vime ji prazno in ovenelo dol visi. „Mleka tudi nič nima“, toži Kopitar, čigar nevolja se je vnovič zbudila. „Za dva zlahčna prasička te velikosti bo menda vendar dovolj mleka“, pristavi v šali.

Klavrna in počasi gre svinja h koritu, kamor je hči pred nekterimi urami nasula krme: posnetega mleka, nekaj zdrobljenega ječmena in par kuhanih in zmečkanih krompirjev. Svinja najprej stika po krmi in prične potem živahneje žreti shlajeno krmo.

„Izprazni korito“, pravi Kopitar hčerki, „in prinesi malo kuhanega mleka“. Dekle uboga, in kmalu prinese v loncu kaka dva litra kuhanega mleka. Z velikim tekom je žival posrkala skoraj vse mleko. To je bilo Kopitarju všeč.

„Poginila menda še ne bo“, pravi. „Tek ima še. Če pa pride mleko v vime, to je drugo vprašanje. No, dva prasička bo že preživela.“

„Sedaj je tudi četrti prasiček mrtev“, zakliče dekla, ki je stala ob jerbasu.

Kopitar ne reče nič, prime mrtvo žival in jo vrže na gnoj k drugim. Potem vzame vile in zagrebe v gnoj male, poginule revčke.

Vrnivši se v hlev, vzame ostala prasička iz jerbasa ter jih dene k svinji, ki se je zopet zarila v steljo.

Cvileča prasička najprej nista razumela, kaj hoče Kopitar. Kolikorkrat jih je dal k seskom, tolikokrat sta ušla. Povsod sta vohala po materi, na ušesih in na rilcu, za seske pa vendar nista hotela prijeti.

Kopitar in dekla sta se gotovo pol ure trudila, preden sta prasička prišla za seske in počasi razumela, kaj se od njih hoče. Veliko mleka seveda iz ovenelega vimena nista mogla dobiti, zato sta kmalu nehala sesati ter sta zlezla pod slamo.

Nato poskusi dekla seske izmolsti, a priteklo je le nekaj kapljic mleka.

„Morda bo opoldne več mleka“, meni Kopitar in gre iz hleva.

Opoldne zopet pride v hlev, in sicer v spremstvu sosedu Razumnika, ki mu je to pleme nasvetoval.

Prasička sta zopet nemirna, cvileča okoli tekala, ali pa se skrivala v slami; na svinji istotako ni bilo spoznati nikake izpremembe.

Pač je prišla svinja nekoliko živahneje h koritu, ko so ji dali kuhanega mleka in parjenega krompirja. Mleka je nekoliko posrebala, drugo je pustila nedotaknjeno.

„To je moj tako hvaljeni zlahčni prasič“, začne zbadljivo govoriti Kopitar. „Denar je kar proč vržen. Plemenska vrednost teh živali se mi je tako hvalisala, in kaj imam sedaj? Dva revna prasička z materjo, ki jih bo komaj mogla preživiti. Slepništvo, pravim, samo slepništvo je to novo pleme. Žal mi je le denarja, ki sem ga zastonj proč vrgel.“

Sosed Razumnik najprej molči. Mirno gleda svinjo, ki se je zopet zarila v steljo.

„Koliko je stara svinja?“ vpraša čez nekaj časa. „Mislim, da je še zelo mlada. Jaz sem tudi iz istega gnezda kupil dve prasiči, ki pa še danes tekata med mladiči, ter jih pripustim, kadar se bosta prihodnjič bukali; to bo bržkone prihodnji teden.“

„To ne more biti, da so tvoji prasiči iz istega gnezda kakor moja svinja“, odgovori Kopitar. „Sicer ne vem natanko za njeno starost, menim pa, da je leto stara. Saj je velika kakor letnica. Gospodar, ki mi jo je prodal, je rekel, da se bo smela kmalu oplemeniti, kajti je zelo razvita. Imel sem jo takrat za 7–8 mesecev staro.“

„Poglejmo, kaj pravijo zobje“, odvrne Razumnik.

„Menim, da se ne motim; ta svinja in tudi moji, ki jih sedaj pripustim, so iz istega gnezda.“

Razumnik stopi k ležeči svinji ter ji s pomočjo Kopitarja nekoliko privzdigne gornjo ustnico, kar ni tako težko pri ležeči in onemogli živali.

„Svinja je sedaj dobro 9 mesecev stara“, razlaga mirno sosed, „in je sedaj že storila. Bila je torej samo 5½ meseca stara, ko se je oplemenila. Kopitar, pri tej starosti nisi smel pričakovati kaj boljšega.“

„Na čem pa poznaš, da je prasič šele 9 mesecev star?“ vpraša neverno Kopitar. Zdi se mi, da nimaš prav.“

„Sem pogledj,“ ga zavrne sosed. (Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1. Pri nas se v zadnjih letih večkrat dogaja, da ima prasič špeh in vso drugo mast rumeno. Na prasiču ni zaznati nikake bolezni, ker čvrsto žre do zadnjega. Ali je rumen špeh užiten, kaj je vzrok takemu špehu in ali je kmetovalec zavezan od mesarja takega zaklanega prasiča nazaj vzeti? (J. R. v Z. P. S. v M. in A. P. v P.)

Odgovor: Tisti zaklan prasič, ki ima rumen špeh in rumeno mast, je bil bolan za zlatenico. Zlatenica pa pravzaprav ni bolezen zase, temveč je le znamenje raznih bolezni, ki imajo to skupno svojstvo, da pride iz ktereakoli vzroka žolč v kri; kri se pretaka po vsem životu in odlaga rumeno barvilo v kožo, mast itd., na pr. pri prasiču v špeh, kar se tem hitreje vidi, ker je špeh drugače lepo bel. Če je bil prasič na videz zdrav, potem se je bolezen morda šele pričela, ali ni bila močna, ali pa je že bila pri koncu. Pri prasiču izmed domačih živali največkrat opazimo zlatenico, zlasti kadar se pitajo, ker se takrat najlaže pripeti kako motenje naravnega izcejanja žolča v čreva. Zlatenica se pri prasičih navadno opazi v družbi s črevesnim katarom. Špeh in meso od zlatenične živali sta užitna, in se le manj okusna vidita. Kmetovalec, ki je nevede prodal zlateničnega prasiča mesarju, nikakor ni zavezan zaklanega prasiča nazaj vzeti, kvečjemu mora mesarju povrniti tisto malo škodo, ki nastane, ker se rumen špeh manj okusen vidi in se vsled tega ne more za običajno ceno prodati.

Vprašanje 2. Ali se res vino v hrastovih sodih bolje čisti, če se sod naredi iz dog, ki so bile narejene iz hrastovega čoka, ki je dlje časa ležal na zraku v lubadi, da je belina že nekoliko preperela? (A. Ž. v L.)

Odgovor: To mnenje nima prav nič zase, ker ni vzroka, da bi se vino v takem sodu rajše čistilo; narobe, v svežem lesu je več čreslovine, in ta še pomaga hitrejšemu čiščenju. Sicer pa še izkušnja uči, da so sodi iz klanih dog, ki se dajo delati le iz sveže posekanega lesa, veliko trpežnejši in boljši kakor sodi iz žaganih dog.

Vprašanje 3. Kaj je pri prasičih vzrok bolezni v pljucah? (I. R. v B.)

Odgovor: V pljucah more biti cela vrsta raznih bolezni, in vsaka bolezen ima drug vzrok. Če naj Vam točno odgovorimo na Vaše vprašanje, nam morate tudi točno povedati, katero bolezen na pljucah ima Vaša svinja.

Vprašanje 4. Ali bi ne veljala živinska sol ravnotako dobro za gnojilo kakor kalijska sol, celo ker je cenejša? (I. O. v L.)

Odgovor: Kaj bi dejali čevljarju, ki bi Vas vprašal, če naj naredi podplate za težke škornje iz svinjskega usnja? No, vidite, Vaše vprašanje, stavljeno od kmetovalca, ni nič boljše ali je še slabše. Ne zamerimo Vam pa prav nič, in tudi sram Vas ni treba biti, kajti od 100 naših kmetovalcev jih najmanj 90 lahko tako vpraša. Zameriti moramo tistim, ki ne skrbe, da bi dobil naš kmetovalec že v ljudski šoli ono strokovno podlago za svojo težavno obrt, ki mu je neobhodno potrebna. — Izmed važnih rastlinskih redilnih snovi je kalij. Če hočemo zemlji s kalijem gnojiti, pognojiti moramo z rečjo, ki ima kalij v sebi. Take reči so na pr. pepel, kajnit, kalijska sol itd. Kuhinjska ali živinska sol, kar je isto, pa nima prav nič kalija v sebi, zato živinska sol kot gnojilo ne more nikdar nadomeščati kakega kalijskega gnojila.

Vprašanje 5. Imam mrjasca in dve breji svinji, ki ves gnoj prerijejo. Sedaj jim sproti izkidavam, a prasiči vedno brskajo po stelji, so nemirni in hujšajo. Klajno apno redno pokladam. Kaj je prasičem? (M. I. v J.)

Odgovor: Vaši prasiči so bržkone bolni za kako boleznijo v prebavilih vsled neprimerne krme in postrežbe. Premenite krmo, zlasti ne pokladajte prevodene klaje, rajši bolj suho in gosto. Pretečne krme se je pri plemenskih prasičih tudi ogibati. Prasiči naj se gibljejo, zato jih ob solnčnih dneh izpusčite na prosto, kjer ni snega. Kot glavno reč Vam pa priporočamo v svinjak nasuti v kak kot ali pa v poseben zabojček prsti, ki naj bo nekoliko pomešana z ogljem, s peskom ali z drobnim ometom od starega zidovja. Prasiči, mladi kakor stari, morajo dobivati nekoliko prsti, če naj ostanejo zdravi.

Vprašanje 6. Imam 6 polovnjakov hruševca iz samih ozimk, ki me skrbi zaradi poletja. Kmetje mi namreč pravijo, da postane ozimkovec, ki je prvo zimo sladak, v poletju slab in črn. Ali je to res in kako naj ga naredim trpežnega, če ga ne bom mogel poprej prodati? (A. H. pri Sv. K. na Št.)

Odgovor: Mošt iz ozimk je jako trpežen, in če se pokvari ter postane slab ali črn, je vzrok le napačno ravnanje. Največjo napako naredi že jeseni, ker hranijo mošt v premrzlih shrambah, da ne more dovolj pokipeti. Tak mošt se očisti čez zimo, gošča pade na dno, se izpridi in ko nastopi zopet gorko vreme, se kipenje nanovo vname in dvigne izprijeno goščo, ki potem vse vino pokvari. Priporočamo Vam spomladi, preden se prične novo kipenje, mošt pretočiti raz goščo, in če se Vam zdi prešibak, mu dodati na vsakih 100 litrov preko dva litra finega špirta. Pri takem ravnanju se Vam ni bati, da bi se mošt pokvaril. Če pa mošt sčrni, ima to druge vzroke in se to lahko pripeti z vsakim belim vinom, bodisi s sadjevcom ali z grozdnim vinom. Vino namreč sčrni, če kakorkoli pride vanj veliko železa (od železnih delov mlinov, stiskalnic, vratice pri sodu itd.), dalje če je v vinu veliko čreslovine in slednjič, če je premalo kisline. Vino, ki na zraku počrneva, se pretoči z veliko dotiko z zrakom, da vse in popolnoma počrni, potem se pa z želatino očisti.

Vprašanje 7. Svinja čiste angleške pasme je sedaj pri mladih, a ima zelo malo mleka v kljub dobri krmi. Kaj naj pokladam svinji, da bo imela več mleka? (F. R. na D.)

Odgovor: Predvsem dé doječi svinji nekoliko pregiba na prostem zelo dobro; vendar je paziti, da se ne prehladi. Pozimi sme hoditi le na solnce in na suh kraj brez snega. Preden se prasički k njej puste, se mora svinja segreti, ker se sesajoči prasički na mrzli svinji lehkó prehlade. Mlečnost svinje je v prvi vrsti zavisna od nje same; nekatere so bolj mlečne, druge manj, kakor krave. Mlečnost pospešujejo: zdrobljen ječmen ali oves, sladko posneto mleko, kuhan krompir, korenje, otrobi in čista pitna voda. Grah, fižol in bob zmanjšujejo mlečnost. Kislo mleko in mastne pomije z mesnimi odpadki istotako ne prijaajo doječi svinji. Korita je skrbno snažiti pred vsakim krmjenjem in ostankov krmjenja ni nikdar pustiti v koritu za prihodnje krmjenje. V nesnažnih koritih se dela kisava, ki povzroča bolezen pri svinji in nevarno drisko pri mladih.

Vprašanje 8. Ali umetna gnojila kaj škodujejo govedu? Jaz sem namreč umetna gnojila mešal na skednju, ter jih je lehkó kaj ostalo med deskami in prišlo med krmo. Domnevam, da je junec zaradi njih zbolel; on namreč močno kašlja, je shujšal vzlic dobri krmi in, dasi ga vsak dan snažim, je vendar vedno mršav. (I. J. v S.)

Odgovor: Umetna gnojila, kakršna imate Vi, nikakor ne škodujejo govedu, čeprav jih kaj zavžije. Prah Tomasove žindre, če bi plaval po zraku, že povzroči kašelj, a ta kmalu poneha brez posledic, in bi po njem vsa goved v hlevu pokašljevala. Vaš junec je v dihalih bolan, kar spričuje ka-

ljanje, hujšanje in mršavost. Toplo Vam priporočamo poklicati živinozdravnika.

Vprašanje 9. Ali je res **gostilničar zavezan plačati dac od mesa**, ki ga kupuje pri mesarju in ga kuha svojim gostom, ter od špeha in salam, ki jih kupuje v prodajalni, dasi je od teh reči dac že enkrat plačan? (F. S. v P.)

Odgovor: Dvakrat nikakor ni plačati daca od mesa. Če dacarju dokažete, da je bil dac od mesarja, oziroma od trgovca že plačan, potem Vam ni treba še enkrat plačati.

Vprašanje 10. Moji 4 mesece stari **prasički so zboleli, da težko hodijo** in tudi za polovico manj žro. Kaj je vzrok tej bolezni in kako jo je zdraviti? (J. M. v Z.)

Odgovor: Prasički so bržkone zboleli za omežanjem kosti, zaradi napačnega ravnanja, kar dokazuje dejstvo, da so vsi oboleli, ker se je z vsemi enako ravnalo. Vzroki tej bolezni so pomanjkanje apna v klaji, premočno krmljenje s krompirjem, prezgodnje tečno krmljenje, pomanjkanje pregibanja na prostem, vsled česar se ta bolezen najrajša kaže pozimi. — Dajajte prasičem redno klajnega apna, ne dajajte jim preveč krompirja, temveč sladko posneto mleko, zdrobljen oves in jih puščajte ob lepem vremenu na suh prostor zunaj hleva, da se izletajo. V hlev postavite posodo s prstjo, pomešano s kovaškim ogljem in s peskom, da prasički lahko to prst jedo. Za dobro zdravilo proti tej bolezni velja ribje olje, ki ga dobite v lekarni. Bolezen se pač da ustaviti, a velikega veselja s temi prasiči ne boste imeli. Za bodočnost Vam priporočamo gledati, da prasiči sploh tako ne obole, saj se bolezen laže prepreči kakor ozdravi.

Vprašanje 11. Ali je bolje **pokladati sirovo ali kuhano repo**? Pri nas trdijo, da krave postanejo ob sirovi repi mršave in dobe zelo vodeno mleko. (I. K. v L.)

Odgovor: Bolje je pokladati sirovo repo, ker tako žival bolj prežveči in poslini, vsled česar je prebavljanje boljše. Po kuhani repi je prebavljanje slabše in želodec postane ohlapen. Repa ima samasebi malo redilnih snovi, in če se je veliko in dolgo časa krmi brez primesi drugih, močnih krmil, potem postane žival slabo rejena, mršava in izgubi mleko in je vse enako, če krmite sirovo ali kuhano repo.

Vprašanje 12. Pri nas se je pojavila **med kurami bolezen**, ki povzroča mnogo škode. Kuram otečejo noge, iz nog potegne oteklina v glavo, ki tako oteče, da živali oslepe. Neprenehoma jih žeja in slednjič poginejo. Kakšna bolezen je to in kako jo je zdraviti. (I. K. v L.)

Odgovor: Iz popisa bolezni Vaših kokoši soditi, je ta bolezen davica, difterija, ki je zelo kužna in nevarna bolezen med perutnino. Pri tej bolezni postane kokoš žalostna, naredi „koš“, greben ji obledi, oči se ji skalé in bela trepalnica zakrije skoraj vse oko; poznej začne nekam čudno čivkati in jezik se prevleče s trdo roženo kožo. Kadar se prične tako bolni kokoši izcejati voda iz nosnic in kadar postane greben rumen, takrat so to znamenja bližajoče se smrti. Ker je bolezen nalezljiva, je bolne kokoši takej ločiti od zdravih ter je kurnike in prestore, kamor so zahajale bolne kokoši, skrbno razkužiti. Istotako je razkužiti še zdrave kokoši, ker je to bolj uspešno kakor zdraviti že bolne. Kokoši se razkužijo, če se kopljejo v vodi, kamor se dene 5 % kreolina. S tako raztopino se tudi skrbno zmiže glava. Bolnim kokošim je pa mazati vse sluzne kože v kljunu in po očeh z raztopino 2 g glicerina v 20 g vode. Tudi priporočajo mazati ta mesta z dvedestotno raztopino peklenskega kamna.

Vprašanje 13. Imam za pleme namenjeno **svinjo, ki je lepo rasla, a naenkrat je jenjala jesti; postala je klavrna in vsa zatekla in čez nekoliko dni po vsem životu vsa krastava.** Kakšna bolezen je to in kako jo je zdraviti? (J. K. v L.)

Odgovor: To je bolezen, ki se pri prasičih čestokrat pojavlja. Vzrok bolezni ni znan, a domneva se, da so glive. Bolezen ni resno nevarna; žival navadno kmalu ozdravi, zato se ni prenegliti s klanjem. Tako bolne prasiče je dejati v topel hlev brez prepaha, dajati jim je lahko prebavno klajo in med krmo kako dristilo. Bolne kože ni zdraviti.

Vprašanje 14. Po katerem zakonu gre občini 1 % od skupička pri razprodaji posestva na drobno potom javne dražbe za ubožno blagajno in kako se glasi dotični paragraf? (A. G. v V. L.)

Odgovor: Paragraf 31. zakona z dne 28. avgusta l. 1883., zadevajoč način, kako je občinam javno oskrbovati uboge, pravi pri navedenju zakonitih dohodkov občinskega ubožnega zaklada v točki 3. naslednje: „Eden odstotek izkupila vseh prostovoljnih prodaj“.

Vprašanje 15. Ali res **vpliva mesec na vodo v kadeh, v katerih se kisa zelje** ali repa, kakor pri nas trdijo, ker voda narašča in pada? (J. P. v O.)

Odgovor: Luna nima nikakega vpliva. Naraščanje in padanje vode, bolj rečeno raztezanje in krčenje zelje, oziroma repe, prihaja od kemijskega pretvarjanja, ki se vrši vsled kisanja.

Vprašanje 16. Po naših pašnikih se je zaplodil **bedeč plevel, ki meseca avgusta rdeče cvete** in ga imenujemo „jezevec“. Izkopavanje tega plevela je zelo zamudno, ker ima zelo globoko svoje korenine, zato vprašam, **ali se da jezevec na kak drug način hitreje zatirati**? (J. P. v O.)

Odgovor: Plevel, ki ga Vi imenujete jezevec (ononis spinosa), se da zatirati izključno le, če se ruje s korenino.

Vprašanje 17. V mojem vrtu mi **delajo uši po listju in neke bele uši po koreninah veliko škodo.** Uši se najrajše primejo vrtnice, graha, solate, zelja in zelene. Prosim navodila, kako pokenčevati te škodljivce. (J. V. v T.)

Odgovor: Listne uši se najhitreje in zanesljivo preženo z močno tobakovo vodo; to sredstvo pa le pomaga, če do vsake uši pride ta voda, zato škropljenje ni desti vredno, ker so uši pod zavitim listjem in v njem. Pravo zatiranje je torej pemakanje napadenih vršičkov v tobakovo vodo. — Proti podzemeljskim ušem je malo narediti, in tudi niso zelo škodljive. Najboljše sredstvo je, zemljo pustiti, da se spočije, in jo za 2—3 leta z drugimi rastlinami posejati.

Gospodarske novice.

* Z današnjo (prvo) številko smo pričeli XXI. letnik. To številko dobe iz upravnih razlogov vsi dosedanji udje in naročniki. Prosimo, naj nam je nihče ne vrne, čeprav ne ostane v l. 1904. družabnik, oziroma listov naročnik. Prav nujno prosimo, naj vsak, kdor lista sploh ali redno ne prejema, to takoj naznani družbi, oziroma upravništvu, ne pa pozneje, kakor se dosedaj pogostoma dogaja, da nam konci leta ob pobiranju udnine udje tožijo, da vse leto niso prejeli lista. Kaka pomota se pri tolikem številu prav lehkó pripeti.

* „Soseda Razumnika prasičja reja“ je naslov daljšemu spisu, ki smo ga v tej številki pričeli objavljati. Velezanimiv, poučen in poleg tega zabaven spis obravnava napake pri prasičji reji in daje nasvete, kako jih je odpraviti. Spis se zlasti ozira na rejo zlahatnih prasičev, ki je sedaj tudi pri nas važna. Spis smo posneli po dr. L. Steuerta knjigi „Nachbars Schweinezucht“, in sicer z dovoljenjem založne knjigarne P. Parey v Berlinu. Dr. L. Steuert, profesor na kmetijski akademiji v Weihenstephanu, je danes najboljši pisatelj poljudnih knjig o živinoreji.

* **Vinska poskusna klet**, ki jo je naša družba lansko leto ustanovila, se prav ugodno razvija. S posredovanjem vodstva se je že prodalo izredno veliko vina. Klet v Ljubljani tudi iz tega ozira dobro vpliva, da občinstvo po gostilnah zahteva vina, kakršna se dobivajo v kleti. V štajerskih listih se piše za ustanovitev poskusne kleti v Gradcu po našem vzoru, in na Dunaju tudi prirede vinsko pokušno za propagiranje dolnjeavstrijskih vin, kar vse svedoči, da je družba z ustanovitvijo vinske kleti pravo pogodila.

* **Avstrijski mlekarški shod** na Dunaju bo od 24. do 28. januarja t. l. Kdor se hoče shoda udeležiti, naj se zgleda pri tajništvu c. kr. kmetijske družbe na Dunaju, I. Schauflegasse 6.

* **Tvrdba Alfa-Separator** razglaša, da bo njen monter ta mesec na Kranjskem pregledoval mlekarške zadržke in v potrebi izvrševal popravila. Za popravila ni nič plačati, ampak le za kaka nadomestila strojnih delov. Če kdo monterja želi, naj se obrne naravnost na tvrdko

* **Skušnje v podkovski šoli** dne 30. decembra 1903 iz podkovstva za kovače brez šole so imale letos jako nepovoljen uspeh. K skušnji se je oglasilo 11 kovačev. 4 kovači so skušnjo ponavljali, ker so lansko leto pri skušnji propadli. Osem kovačev je bilo iz Kranjskega, 3 pa iz Štajerskega. Razen enega so bili vsi tako slabi konjski kovači, da jim izpraševalna komisija ni mogla izročiti spričeval. Ta silna nezmožnost je bila povod, da se je izpraševalna komisija obrnila na c. kr. deželno vlado s prošnjo, naj bi nasotovala in izposlovala pri c. kr. osrednji vladi na Dunaju, da se ministrska naredba iz leta 1873., ki določa postopanje s kovači brez šole, také izpremeni, da bodo odslej morali vsi manj kakor 40 let stari kovači, ki hočejo kovati konje, priti vsaj za pol leta v šolo. Če se to ne zgodi, se bo podkovstvo v deželi popolnoma pociganilo in veliko škode napravilo posestnikom konj. Ker so tudi v drugih deželah prišli do teh žalostnih izkušenj, je upanje, da c. kr. osrednja vlada ustreže tej nujni zahtevi. Dne 31. decembra so napravili skušnjo učenci podkovske šole s povoljnim uspehom. V tem tečaju so bili le 3 učenci, in sicer en Hrvat, en Kranjec in en Štajerec.

* **Močna krmila**, in sicer lanene in sezamove tropine ima sedaj družba zopet v zalogi in jih bo imela vso zimo. Lanene tropine stanejo 18 K, sezamove pa 16 K 100 kg z vrečo vred v družbenem skladišču ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Vse te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Tomasovo žlindro** za gnojenje travnikov ima družba v zalogi le 16°/₁₀₀ in jo oddaja po 6 K 20 h 100 kg z vrečami vred. Boljšo, t. j. 17 in 18°/₁₀₀, žlindro po 6 K 50 h, odnosno po 6 K 80 h oddaja družba le naročnikom, ki skupaj naroče 1 vagon, ter jo potem pošlje naravnost iz zaloge v Trstu.

* **Kalijevo sol** oddaja družba 100 kg po 12 K 60 h in kajnit po 5 K. — Vsa umetna gnojila se oddajajo le v vrečah po 100 kg, izvzemši kalijevo sol, ki se oddaja tudi v vrečah po 50 kg. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40% kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12 do 13% kalija ter stane 5 K. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhu tega še prihrani 2 K 40 h.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba le v vrečah po 50 kg ali 100 kg in le udom, ki sami ne morejo ponjo v Ljubljano. Cena živinski soli je 3 K 38 h za 50 kg in 6 K 63 h za 100 kg, ter je denar brezpogojno naprej pošiljati, ker se družba na naročila brez denarja ne bo ozirala.

* **Fosforovokislo klajno apno**, in sicer od tvrdke Barthel na Dunaju ima družba vsled opetovano in mnogostransko izražene želje svojih udov v zalogi ter ga oddaja 100 kg po 24 K, 50 kg po 12 K in v vrečicah po 5 kg po 2 K 20 h. Manj kakor 5 kg se ga ne oddaja. Denar za naročbe na klajno apno je naprej pošiljati, in se na naročbe brez denarja ne bo oziralo.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice za Lancovo, Radovljico in Predtrg, ki bo 17. prosinca t. l. ob štirih popoldne v gostilni gosp. Ferd. Michla (Hirschmann) v Predtrgu.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnikovo.
2. Poročilo blagajnikovo.
3. Poročilo tajnikovo.
4. Volitev načelnika in odbora.
5. Razni predlogi.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe Lancovo, Radovljica in Predtrg,

dne 4. januarja 1904.

Fran Zupan, načelnik.

Ivan Korošin, tajnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Metliki, ki bo na Svečnico t. l. ob dveh popoldne v šoli.

S P O R E D :

1. Načelnikovo poročilo.
2. Razni nasveti.

Pripomnja: Če ob določenem času ne bo prisotnih zadostno število udov, bo pol ure pozneje zborovanje pri vsakem številu navzočih.

V Metliki, 7. januarja 1904.

Val. Burnik, načelnik.

V a b i l o

k rednemu občnemu zboru gorjanske kmet. podružnice, ki bo dne 24. januarja 1904 ob štirih popoldne v posojilniški dvorani.

S P O R E D :

1. Nagovor načelnikov.
2. Odobritev računa za l. 1903.
3. Volitev odbora.
4. Vpisovanje novih udov in pobiranje udnine.
5. Razni nasveti

Opomnja: Če bi ob določenem času ne bilo zadostno število udov, bo čez pol ure drug občni zbor ne glede na število udov.

Gorje, dne 6. januarja 1904.

Jakob Jan, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Vačah, ki bo v nedeljo, dne 24. januarja ob treh popoldne v prostorih g. Ivana Kristana na Vačah.

Na zborovanju se izvoli nov odbor.

Vače, dne 11. januarja 1904.

Ivan Kristan, začasni načelnik.

R a z g l a s.

Podpisana podružnica naznanja svojim p. n. udom, da dobi vsak ud kakor lani tudi letošnjo pomlad iz podružnične drevesnice brezplačno po štiri sadna drevesa. Čez to število jih morejo udje

dobiti proti plačilu 50 h za drevo. Neudje morejo drevesa dobiti po 70 h le v tem slučaju, če bi podružnični udje ne vzeli vseh za oddajo določenih dreves.

Oni udje, ki ne vzamejo brezplačnih dreves, dobe brezplačno po dvajset cepljenih trt. Vinogradniki, ki žele večje število cepljenk po znižani ceni 12 h komad, se opozarjajo na drug razglas naše podružnice v tej številki tega lista.

Za drevesa se je zgledati pri oskrbništvu graščine Klevevž pri Šmarjeti, za trte pa pri gospodu Francu Prijatelju v Tržišču, in sicer najpozneje

do 15. februarja t. l.

Najbolje pa je, da se udje bodisi za brezplačna drevesa ali brezplačne trte zglase pri svojem zaupniku, ki bo zanje tudi dobil drevesa in trte iz podružničnih nasadov. Zaupniki pa so ti p. n. gospodje: Hladnik Ivan za trebelski, Novak Jože za mirenski, Prijatelj Franc za tržiški, Virant Ivan za mokronoški, Ulm Anton za šmarješki, Zupančič Franc in Vidmar Leopold za šentrupertski okoliš.

Pomni je, da se brezplačno dobe ali samo drevesa ali pa samo trte.

Oni udje, ki se za drevesa ali trte ne zglase do določenega roka, izgube pravico do brezplačnega števila trt ali dreves.

Kmetijska podružnica v Mokronogu,

dne 12. januarja 1904.

Anton grof Barbo, načelnik.

Oddaja cepljenih trt v Tržišču pri Mokronogu.

Podpisana podružnica naznanja, da se bodo iz subvencionirane podružnične trtnice v Tržišču pri Mokronogu letos spomladi vinogradnikom, ki se za to zglase, oddajale cepljene ameriške trte po znižani ceni, in sicer po 12 h komad.

Na podlogah rip. portalis, nekaj tudi na montikoli in solonisi so cepljene najboljše, od strokovnjakov za naše kraje priporočene in preizkušene trte belih in črnih vrst, kakor beli burgundec, laški rizling, silvanec, rdeči in beli španjol (žlabinina), kraljevina, plavec portugalka in kavščina (žametasta črnina).

Vinogradniki, stanujoči v krajih krškega okrajnega glavarstva, ki žele dobiti cepljenke po zgoraj določeni ceni, morajo svoje prošnje potom svojega županstva ali svoje kmetijske podružnice predložiti najkasneje do 15. februarja t. l. pri podpisani podružnici. Na pozneje došle prošnje se ne bo oziralo. Oddalo se bo 30.000 le dobro zraslih in okorenjenih cepljenk.

Slavna županstva krškega okrajnega glavarstva so prošena, da vinogradnike o tem obvestijo potom razglasila pri farnih cerkvah ter da gredo prosilec na roke; ona lahko tudi predlože skupne prošnje do zgoraj omenjenega roka.

Kmetijska podružnica v Mokronogu,

dne 12. januarja 1904.

Anton grof Barbo, načelnik.

Naredbe glede oddaje družbenega sadnega drevja spomladi 1. 1904.

Gg. ude prosimo, naj svoje naročitve na sadno drevje prilgase pri svojih podružnicah, oni pa, ki niso uvrščeni v podružnice, v družbeni pisarni v Ljubljani ustno ali pismeno.

Oddajalo se bo visoko in pritlično drevje. Ker zaloga posameznih skupin in različnih vrst ni velika, si družba pridržuje pravico, da preobilne naročitve skrči in namestu naročenih vrst, ki so že pošle ali jih sploh nima, dá drevesa drugih primernih vrst, če jih bo še imela.

Naročitev na veliko število dreves družba ne bo zvrševala, ker je njena naloga pospeševanje sadjarstva po deželi sploh, in zato skrbi, da se dobre vrste kolikor mogoče razširijo med kmet-skimi posestniki.

Pri naročanju veljajo tele določbe:

1. Podružnica sklene, ali vzame za svoje ude brezplačna drevesa ali ne. Če jih vzame, potem mora poslati vso udnino glavnemu odboru v Ljubljano, če jih pa ne vzame, ji ostane

polovica udnine za podružnične namene; le udnino gg. učiteljev mora vso poslati glavnemu odboru.

2. Če podružnica obdrži polovico udnine, morejo njeni udje dobiti po 4 drevesa za znižano ceno 2 kron.

3. Cena za vse drugo drevje je 70 vinarjev za drevesce

4. Navedene cene veljajo na mestu drevesnice, oziroma na mestu kolodvora, in sicer z zavojem vred.

5. Vsa naročila je treba vsaj

do 15. februarja 1904.

sporočiti družbi. Kdor do tega časa ne naroči brezplačnega drevja, potem ne bo imel več pravice do njega.

6. Če bi ulegnilo kaj drevja ostajati čez naročitve družbenih udov, ga morajo dobiti neudje po kroni 20 vinarjev drevesce.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske

Št. 751.

Razglas.

Na podstavi ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, drž. zak. št. 154., s katerim so bila premenjena nektera določila ces. ukaza z dne 2. maja 1899, drž. zak. št. 81., o odvrcaanju in zatiranju svinjske kuge, in v zmislu ukaza ministrstev za notranje stvari, za pravosodje, za trgovino, za železnice in za kmetijstvo z dne 18. septembra 1900, drž. zak. št. 155., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko razglašajo za 1. četrtletje 1904 nastopna

vrednostna tarifa

za vsak kilogram žive teže pri zdravih prasičih za rejo, da se določi odškodnina po določilih člena I., § 3. b, ces. ukaza z dne 15. septembra 1900.

A Prasiči za rejo

deželnega plemena:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1-50
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-30
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-26

B. Prasiči za rejo

iz križanja z angleško pasmo:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 1-66
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-46
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-14

C Prasiči za rejo

čistega plemena (angleški), importirani ali doma zrejeni:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 2—
2.) Prasiči do 1 leta	> 1-50
3.) Prasiči nad 1 leto	> 1-18

Za one prasiče, ki so bili uradoma zaklani in se je pri njih našlo, da so bili okuženi, se s pridržkom določil §§ 5. in 6. ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, toda brez drobu, v popolnoma iztrebljenem stanju, daje povračilo iz državnega zaklada samo v znesku 50 odstotkov zgoraj navedene vrednostne tarife. Pri plemenskih prasičih pa pristojajo k po gori navedenih vrednostnih postavkah dognanim odškodninam še 25% dodatek (§ 3. c ces. naredbe od dne 15. septembra 1900).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 11. januarja 1903.

Listnica uredništva.

J. M. v O. Po zakonu se v takem slučaju ne sme odpisati davek. Deželne podpore na Kranjskem ne morete dobiti; kako je pa na Primorskem, nam ni znano.

F. S. v P. Če sta naredila s sosedom kako pogodbo zaradi napeljavje vode, potem nihče Vaju ne more od pogodbe enostransko odstopiti. Če pa ni nikake pogodbe, potem Vam sosed seveda lahko vodo zapre.

L. K. v L. Vašega vprašanja glede terjatve občinskih dolgov ne razumemo. — Soseđa morete prisiliti, da odpravi svoj zid. — Na Vaše vprašanje, če ste priposestvovali občinski svet, ki ga že rabite nad 30 let, Vam more odgovoriti le pravnik, ki se o vseh razmerah natanko pouči.

A. G. v V. L. Dotičnik ima volilno pravico pri občinskih volitvah, kakor hitro je vpisan v imenik volilcev, in sicer glede na to, koliko časa je v občini.

L. J. v O. Vidro more vjeti le izkušen lovec, in bi Vam torej kak navod nič ne koristil. Knjige o umetnem ribarstvu družba nima nobene.